

RÅDGIVENDE UTVALG (RU)
Egil Sotnakk, leder
Gudmund Røsdal, medlem
John Melvin Tveiten, medlem
May-Britt Nordli, medlem

fram til aug. 2012

fra aug. 2012

SAK ANG. TILLATELSE TIL BRUK AV KALIBER 5,56 I DFS PÅ GENERELL BASIS.

Bakgrunn

Skyttertinget 2011 behandlet sak om kaliber 5,56 i sak 6/2011, og vedtok følgende:
"Høringsresultatene viser at det er stor usikkerhet i organisasjon om konsekvensene av å tillate kaliber 5,56 i DFS på generell basis. Med bakgrunn i høringene pålegges rådgivende utvalg å utarbeide en konsekvensanalyse som omfatter alle sider ved å tillate kaliber 5,56 på generell basis i DFS. Norges skytterstyre skal legge saken frem for Skyttertinget innen 3 år."

Norges Skytterstyre ga føringer til mandat for rådgivende utvalg i sak 76/2011 (23.-24.10.2011).

Rådgivende utvalg gis følgende mandat for utarbeiding av konsekvensanalyse kaliber 5,56:

- 1. Rådgivende utvalg skal utarbeide en konsekvensanalyse som omfatter alle sider ved å tillate kaliber 5,56 på generell basis i DFS for følgende forhold:**

- Skytterpolitiske
- Sportslige
- Økonomiske

Utvalget skal utarbeide og fremme en milepælsplan for arbeidet som forelegges administrasjonen.

- 2. Konsekvensanalysen overleveres Norges Skytterstyre innen 1. februar 2013.**

Norges Skytterstyre sender konsekvensanalysen til FD for uttalelse om forsvarspolitiske forhold. Deretter vil konsekvensanalysen bli oppdatert med tekniske og forsvarspolitiske vurderinger.

Utvalgets arbeid

RU ble forelagt mandatet fra Norges Skytterstyre muntlig i forbindelse med en annen sak i møte på Gardermoen 25. oktober 2011. Mandatbrev ble skriftlig tildelt utvalget i møte på skytterkontoret 5. desember 2011 hvor behandlingen av saken startet.

Utvalget har behandlet saken i møte 05.12.11, 16.04.12, 29.11.12 og 04.01.13. Samtlige møter har vært holdt på skytterkontoret.

RU har ønsket å få fagekspertise til å belyse de forskjellige sider av saken og få en best mulig kunnskap om kal. 5,56-våpenets fordeler og ulemper.

Det har derfor vært innkalt 6 fagpersoner / fagkompetanse til intervju i løpet av møtene. Diskusjon med disse har dreid seg om fordeler/ulemper ved fabrikkladet og hjemmeladet ammunisjon, kvalitet, testing av piper, testresultater, rekruttering, feltskyting, baneskyting, sikkerhet, potensielle leverandører av ammo.

Utvalget har inntrykk av at det er gitt oppriktig og god informasjon om kaliberets muligheter og begrensninger, samt at det er gitt gode synspunkter fra den enkelte angående mulige konsekvenser av det valg som kan bli gjort.

I tillegg har utvalget vært på Oslo Østre skytterlags bane og fått prøveskutt våpenet.

Saken har også vært drøftet blant aktive skyttere, e-mail korrespondanse og telefonsamtaler med flere samlagsledere og kretsledere. Mange tillitsvalgte, samt skyttere har hatt muligheten til å tilkjenne sine synspunkter.

Våpenets tekniske forutsetninger:

De tekniske forutsetninger for kal. 5,56 er godt beskrevet i saksdokumentet for sak 6 (se vedlegg) ved skyttertinget 2011, og i stor grad kan det henvises til det som er beskrevet der. Det er imidlertid nå foretatt ytterligere testing av kaliberet og man tester nå pipe nr 4. Den videre testing har bekreftet de gode resultatene fra den første pipa, både på presisjon og slitasje.

Det er også ganske entydig at kal. 5,56 er fullt på høyde med kal. 6,5. På «baneavstander», på 100m og 200m er den en vinner. Når det gjelder varierende vindforhold, vil kal. 5,56 tape ovenfor kal. 6,5 når man nærmer seg avstander på 400m og lengre. Dette vil kunne medføre at i feltskytinger med lange hold og ugunstige værforhold vil kal. 5,56 være ugunstig å benytte.

På grunn av sin svært svake rekyl er kal. 5,56 meget behagelig å skyte med, noe utvalgets medlemmer også erfarte under testing. Den svake rekyl vil være spesielt gunstig for yngre og nye skyttere, ikke minst for å forebygge/kurere skuddreddhet.

Sauer som leverandør er klare til å levere kaliberet dersom det blir godkjent i DFS. Det kan også leveres ombyggingssett, som består av pipe, sluttstykke og magasiner, omtrent tilsvarende dagens kal. 22-sett.

Som ved de øvrige grovkaliber som nyttes i dag, kan man velge å kjøpe ferdigladet eller ladekomponenter for hjemmelading. Man må anskaffe noe utstyr, spesielt dier, dersom man ønsker å lade ammunisjonen selv. Hjemmelading kan kanskje kreve mer årvåkenhet, dersom man skal lade til flere kaliber, bl.a. å holde de forskjellige kruttypene fra hverandre. Ammunisjon kan leveres av en rekke leverandører, da kal. 5,56 er det mest produserte kaliberet i verden.

Skytterpolitisk:

Gjennom de siste års forslag til statsbudsjett og størrelsen på statsbidraget for DFS, har et

viktig tema vært i hvor stor grad DFS sin virksomhet er relevant for Forsvaret og hvordan dette skal uttrykkes gjennom framtidig statsstøtte. Forsvarsdepartementets politiske ledelse har tydelig vært noe i tvil om DFS sin rolle i forsvarsarbeidet, siden departementet to år på rad har foreslått kutt i bevilgningene til DFS.

Forsvarets militære ledelse legger vekt at kaliber 5,56 nå må betraktes som Forsvarets kaliber gjennom overgangen til HK 416. Forsvarsledelsen er tydelig på at DFS også bør gi adgang til å benytte dette kaliberet, siden HK 416 ikke minst benyttes av Heimevernet, som er den forsvarsgrenen DFS har mest kontakt med. En viktig grunn er blant annet at militære mannskaper skal kunne delta i skytekonkurranser med et kjent våpen/kaliber. Dette anses å være et viktig bidrag til å opprettholde Heimevernets motivasjon for å støtte opp under DFS og styrke relevansen i forhold til Forsvaret.

RU mener derfor at et nei til kal 5,56 vil kunne virke negativt i det fremtidige forholdet til Forsvaret og bevilgende myndigheter, selv om det ikke nødvendigvis vil være avgjørende for den økonomiske støtten fra departementet, de siste års erfaring tatt i betraktning.

Sportslig vurderinger:

a) Baneskyting

Med bakgrunn i det som er beskrevet under våpenets tekniske forutsetninger (ovenfor), anser vi at kal 5,56 vil bli en perfekt patron for baneskyting i DFS. Uttalt fra fagekspertise: "kal 5,56 er som skapt for DFS baneskyting". Alle tester som er gjort med kaliberet viser gode resultater.

b) Feltskyting

Utviklingen av antall feltskyttere og arrangører av feltstevner har hatt en ugunstig utvikling de siste ti årene. Det er uttalt fra DFS at feltskytingen er en prioritert "gren". Dagens kalibre som nyttes i DFS, er bedre egnet for feltskyting enn kal 5,56, spesielt på lange hold og i krevende vindforhold.

Feltskytingen har vært relativt statisk de siste tiårene, men justeringer av feltoppleggene mht figurer, hold, skytetider, etc, kan åpne for nye muligheter og positiv utvikling. Selv om ønsket fra mange erfarne feltskyttere er å beholde lange hold og kal 6,5, så begrenser lange hold imidlertid antall arrangører og også muligheten for innskyting for svært mange skyttere. Utvalget tror at feltskytingen sannsynligvis på lengre sikt vil bli dreid mot å benytte godkjente skytebaneområder, noe som fører til kortere avstander og andre skyteopplegg. Det vil bety at kal 5,56 vil være mer likeverdig i forhold til dagens kalibre.

c) Rekruttering

Overgangen fra kal 22 til kal 6,5 er for mange skyttere en stor utfordring. Vi konstaterer at mange skyttere blir borte fra skyttersporten ved overgang til seniorklassen. Dette skyldes selvsagt flere årsaker, men en av årsakene er definitivt at de ikke takler å skyte med kal 6,5. Det er flere skyttere som skyter kal 22 innendørs om vinteren, men som i liten grad deltar i bane eller felt da de ikke kommer over ens med kal 6,5. Overgangen fra kal 22 til kal 5,56 istedenfor kal 6,5 vil føre til en enklere overgang til senior klassene. Vi mener kal 5,56 vil virke klart positivt for å øke antall skyttere som går fra ungdomsklassene til seniorklassene og dermed antall DFS-skyttere. Vi tror nye skyttere vil skaffe seg kal 5,56 som sitt første grovkaliber-våpen fremfor kal 6,5.

Økonomisk:

RU ha gjennom Skytterkontoret kontaktet aktuelle leverandører av ammunisjon for å kunne danne seg et bilde av aktuelt prisnivå, både for kal 5,56 og kal 6,5. Enkelte leverandører ønsket ikke å gi noe anslag. Informasjonen vi har mottatt må kunne sies å være noe usikker. Siden kal 5,56 er verdens mest produserte kaliber, er det flere aktuelle produsenter og mer å velge blant enn for kal 6,5. Prisene vi har fått oppgitt fra forskjellige leverandører viser at ferdige patroner vil bli noe billigere. Hvor mye, avhenger av kvalitet på patronen. Det bør kunne forventes en kostnadsreduksjon på ca kr 0,50 til 1 kr per skudd ved overgang til kal 5,56.

Når det gjelder "hjemme-lading" av patroner, vil sannsynlig kulepris for kal 5,56 ligge ca kr 0,50 lavere en kal 6,5. Øvrige elementer bør også bli noe billigere.

Det vil knytte seg usikkerhet til framtidig prisutvikling for ammunisjon kal 6,5, dersom en stor del av DFS-skytterne vil gå over til kal. 5,56. Produksjonsvolumet for kal 6,5 vil falle og på et eller annet nivå føre til prisøkning for dette kaliberet.

Priser på ombyggingsett av kal 5,56 forventes å være det samme som for kal 22. Med den lange levetiden låskassene har i dag, vil investeringen i ombyggingssett være en marginal kostnad for skytteren.

Siden de øvrige grovkalibrene i DFS vil leve videre side om side med et evt nytt kal 5,56, vil ingen skyttere pådra seg kostnader ved innføring av nytt kaliber før han/hun ønsker det selv (f eks ved bytte av pipe). Skytteren kan velge å beholde sitt nåværende kaliber og får dermed ingen nye utlegg.

RU mener at en innføring av kal 5,56 vil gjøres på en fleksibel måte, fordi skytteren selv kan avgjøre både *om* og evt. *når* hun/han vil ta i bruk det nye kaliberet.

Miljø:

DFS som organisasjon bør vise en aktiv rolle i forhold til å redusere utslipp av tungmetaller. Kal 5,56 vil bli en vesentlig bidragsyter om kaliberet innføres. Vekten av forbrukt material i en kal 5,56 patron vil være ca halvparten av en kal 6,5 patron. På årsbasis med et forbruk på 6 millioner patroner vil antall kg tungmetaller bli redusert med 20 tonn, forutsatt at alle skyter med kal 5,56. Om 50 % går over til kal 5,56 vil altså utslippsmengden reduseres med 10 tonn. Regnestykket har forutsatt en vektreduksjon på 3,4 gram per kule.

DFS har målt støynivå til 1 dB lavere med kal 5,56 sammenlignet med kal 6,5. Forsvaret har målt en reduksjon i støynivå på 3dB (FFI 2009/00389).

Forhold til DFS formålsparagraf:

I grunnreglene kap.1.110 § 1-1 heter det:

" Det frivillige Skyttervesens mål er å fremme praktisk skyteferdighet innen det norske folk og derved dyktiggjøre det for landets forsvar."

De gitte vurderinger vil etter utvalgets mening være i samsvar med DFS' formålsparagraf.

Vurdering av fordeler / ulemper / nøytral ved innføring av kal 5,56

Elementer	Kategori	Fordel (Grønn / +) Ulempe (Rød / -) Nøytral (Gul / 0)	Kommentar
Forholdet til forsvaret	Politisk	+	Forsvarskaliberet Anbefalt benyttet av Forsvarsledelsen
Langsiktighet	Politisk	+	Et kaliber for fremtiden, mer enn dagens grovkalibre Utvikling går mot kortere skyteavstander
Miljø	Politisk	+	Mindre utslipp av tungmetaller Mindre material-forbruk Noe mindre støy
Kal 5,56 i naboland	Politisk	0	Danmark har godkjent kalibret Forsvaret i alle naboland benytter kaliberet
Baneskyting	Sportslig	+	Kaliberet er som skapt for skyting på 100m og 200m
Feltskyting	Sportslig	0	Godt egnet for avstander opp til 400m Mindre egnet for lange hold og varierende vind
Kulebane / Vindavdrift	Sportslig	-	Dårligere enn 6,5 på hold over 400m
Lading - Sikkerhet	Sportslig	0	Sjanser for feil lading hvis en lader flere kalibre
Rekruttering	Sportslig	+	Overgang fra cal 22 blir enklere / svakere rekyl Enklere start for nye seniorskyttere
Rekyl	Sportslig	+	Mer behaglig å skyte med Kortere bevegelse ved lading
Teknisk	Sportslig	0	Testing viser så langt lengre levetid på løp i kal 5,56 Kal 6,5 er en vinner på avstander over 400m
Investering Våpen, våpendeler etc	Økonomi	0	Valgfritt når og om den enkelte tar i bruk kaliberet Blir kompletteringssett som kal 22
Patroner/ Ladekomponenter	Økonomi	+	Større utvalg av patroner og ladekomponenter Flere leverandører
Pris ammo kal 5,56	Økonomi	+	Billigere ammo Flere aktuelle leverandører av 5,56 / større konkurranse Usikker prisutvikling på kal 6.5 ved redusert volum

Utvalgets konklusjon og anbefaling til Norges Skytterstyre:

Utvalget vil med grunnlag i de vurderinger som er foretatt gjennom saksbehandlingen oppsummere med følgende ang kal.5,56 i DFS:

- DFS' sterke relasjoner til Forsvaret må stå fast, det må ikke skapes tvil om det.
- 5,56 vil være et kaliber som er godt egnet i DFS, både sportslig og rekrutteringsmessig. Pga at det er et kaliber som er meget «snilt» å skyte med, vil det bidra til beholde unge skyttere videre i karrieren.
- Kaliberet kan ha noen svakheter ved dagens feltskyting, men på sikt kan trenden gå mot kortere avstander både på felt og bane.
- Våpenkostnad vil prismessig være på samme nivå som dagens kalibre ved anskaffelse.
- Ammunisjon kal 5,56 forventes å være ca kr.0,50 til kr.1,00 rimeligere enn dagens pris på kal 6,5.
- Det er usikkerhet hvilke utslag et redusert volum for kal 6,5 vil ha på prisen.
- Det vil være et frivillig valg for den enkelte hvilket kaliber en velger å bruke, man vil ha valg mellom å nytte dagens kalibre, eller man kan f.eks velge å skifte når man ønsker å bytte ut sin kal. 6,5-pipe, eller anskaffe et nytt våpen.
- Tekniske løsninger er likeverdig med dagens kalibre
- Det vil også ha en miljømessig gevinst pga reduserte utslipp av tungmetaller.

På ovenstående grunnlag vil Rådgivende Utvalg gi Norges Skytterstyre følgende anbefaling:

Det Frivillige Skyttervesen godkjenner kal 5,56 og innfører kaliberet fra 2014.

Dato: 23.01.13.

Egil Sotnakk
leder

May Britt Nordli
medlem

John Melvin Tveiten
medlem

Vedlegg:

1. Teknisk forhold kal 5,56, ref tingsak 6/2011
2. Prisoversikt ammunisjon

Norges skytterstyre
Postboks298 Økern
0511 Oslo

Presisering vedr. rapport kal. 5,56 i DFS

Rådgivende utvalg ønsker å presisere at HV-personell også i dag har anledning til å konkurrere innenfor DFS i klassen HK 416. HV-personell vil ha et konkurransetilbud i denne klassen med kal. 5,56 selv om det ikke er tillatt på generelt grunnlag i organisasjonen. En innføring av kaliberet i organisasjonen kan likevel være et positivt signal til samarbeidet med Forsvaret.

Rådgivende utvalg, 18.03.13

John Melvin Tveiten
sign.

Egil Sotnakk
sign.

May-Britt Nordli
sign.